

KIEMAS

Gargždų miesto turgus ir aikštė

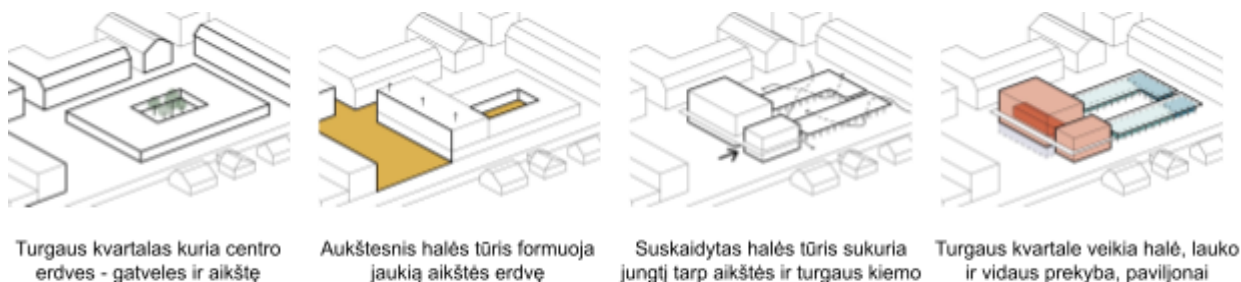
Aiškinamasis raštas

Projekto idėja: Gargždų turgus – centro kvartalas su kiemu

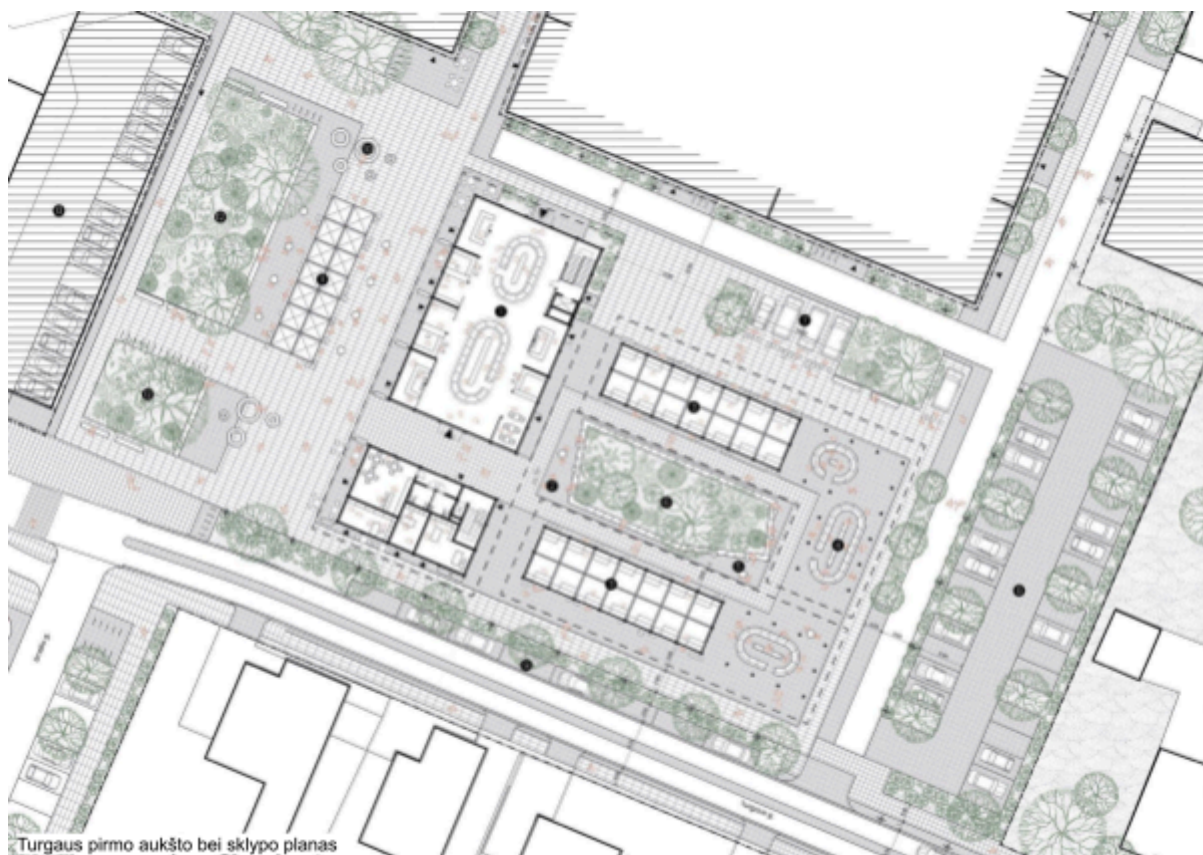
Gargždų centre siekiame formuoti gyvybingą istorinio miesto centro charakterį su jaukiomis gatvelėmis, prekyba pirmuose aukštuose, viešosiomis erdvėmis ir žmogiško mastelio kvartalais.

Projekte „Kiemas“ turgaus forma – **halės tūris ir prekyvietės su vidiniu kiemu sukuria atskirą centro kvartalą**. Šis turgaus kvartalas formuoja gatveles – jungtis tarp miesto centro ir pietinių rajonų, tarp Klaipėdos ir Turgaus gatvių. Turgus susideda iš kelių tūrių – halės ir prekybinių paviljonų aplink vidinį kiemą. Aukštesnis halės tūris formuoja jaukią aikštės erdvę, dideli pirmo aukšto langai ir jėjimais kviečia užteiti. Šviesus ir lengvas halės tūris suskaidytas, tad taip sukuriamas patrauklus patekimas į kiemą, kuris dėl kelių jėjimų yra matomas ir prieinamas iš visų teritorijos pusių.

Turgaus aikštėje numatytos vietos šventinei prekybai, laisvalaikiui ir renginiams: mažoji architektūra skatina susitikti ir bendrauti, erdvė pritaikyta kultūrinei ir šeimų veiklai. Aikštėje ir kiemelyje numatyti nauji želdiniai sukuria jaukų mikroklimatą ir mastelį, džiuginačią aplinką. Tarp želdinių yra vietos meno kūriniams ir miestiečių kūrybinei išraiškai. Naujas turgus sukuria impulsą Gargždų centro atsinaujinimui.

Turguje racionaliai organizuojama konkurso programa – erdvi šildoma halė, įvairaus dydžio prekyvietės su atskirais jėjimais, lauko prekybos stoginės, uždaromi prekybiniai paviljonai, administracinės ir techninės patalpos, mišri funkcija rūsyje. Turgus yra patrauklus ekonomiškai: čia gali prekiauti smulkūs ir vidutiniai verslai, ūkininkai, skirtingos prekybinės patalpos gali veikti nepriklausomai viena nuo kitos, tad turgus veikia visos savaitės metu, rytė ir vakare.

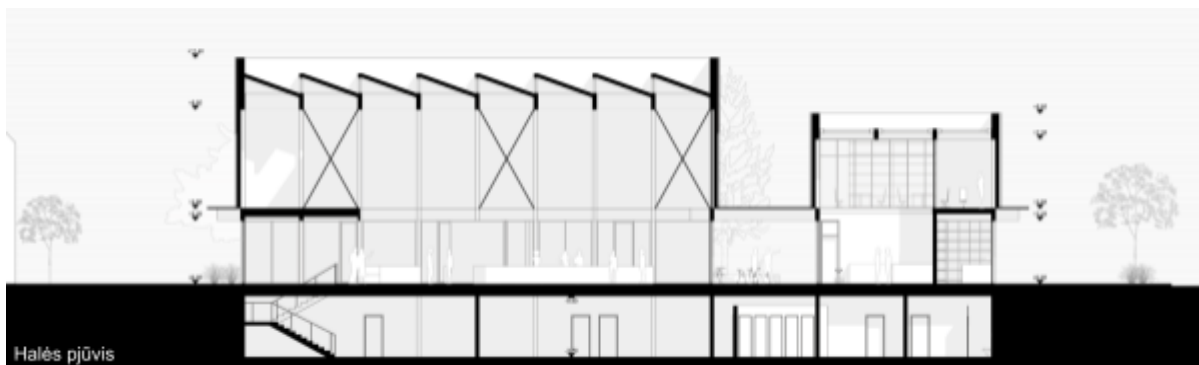
Architektūriniai sprendiniai

Turgaus plano funkciniai sprendiniai

Atsižvelgiant į detalų planą, pagrindiniai turgaus halės tūriai projektuojami prie vakarinės sklypo dalies, formuojant aiškų Turgaus aikštės perimetrą. Rytinėje pusėje aukštingumas mažėja prisitaikant prie Turgaus gatvės išklotinės ir sodybinio užstatymo namų, tačiau išlaikomas užstatymo vientisumas.

Turgaus halė susideda iš dviejų tūrių. Didesniame halės tūryje centrinė vidinė erdvė yra skirta prekybai prie prekystalių, o šonuose numatytos mažesnės prekybinės erdvės, į kurias galima patekti tiek iš halės vidaus tiek iš lauko. Mažesniame turgaus halės tūryje pirmame aukšte numatytos komercinės erdvės bei tualetai neįgaliesiems. Antrame aukšte yra administracinės patalpos. Iš abiejų halės tūrių nusileidžiama laiptais arba liftais į rūšio aukštą, kuriame yra pagalbinės patalpos, lankytojų ir darbuotojų san.mazgai bei patalpos skirtos priedangai. Šio patalpos gali būti naudojamos kaip multifunkcinės erdvės - renginiams, būreliams, sporto užsiėmimams. Transformatorinė taip pat yra keliama į rūšį.

Architektūrinė raiška yra lakoniška, neišsišokanti Gargždų miesto kontekste. Atviri stikliniai fasadai pirmajame aukšte sukuria permatomo bei „kabančio“ stogo tūrio įspūdį bei kuria glaudesnį ryšį su lauko aplinka, taip pat prisideda prie teritorijos saugumo turgui nevykstant. Išsikišanti stogo konstrukcija veikia kaip stogelis apsaugantis lankytojus bei architektūriškai atskiria permatomą pirmąjį aukštą nuo stogo. Turgaus halės stogo išraiška užtikrina maksimalų išsklaidytos dienos šviesos patekimą į halę, tačiau apsaugo nuo tiesioginių saulės spindulių. Stogas apjungia halės tūrį su lauko paviljonais ir prekyvieta aplink kiemą.

Apdaila ir medžiagiškumas

Projekte „Kiemas“ turgaus pastatui ir lauko erdvėms naudojamos tvarios, ilgaamžės medžiagos – medis, cinkuotas plienas, granitas. Pastato konstrukciniai bei apdailos motyvai matomi tiek turgaus viduje, tiek išorėje.

Turgaus karkasas iš CLT (ang. *Cross laminated timber*) kryžmai sluoksniuotos medienos – teigiamos CO₂ pusiausvyros medžiagos tinkamos visuomeniniams pastatams. Ja lengvai formuojama konstrukcinė turgaus šildomų ir nešildomų patalpų struktūrą – 3x3 m žingsnis užtikrina optimalų prekyviečių, administracinių bei jas aptarnaujančių patalpų išdėstymą. Vidaus erdvėse nedengta CLT mediena suteikia jaukumo, tačiau nekonkuruoja su turgaus mažosios architektūros elementais. Fasado apdaila naudojamos medienos dailylentės.

Modulių principu konstruojami lauko paviljonai. Vidaus prekyviečių bei paviljonų erdvės gali būti atskiriamos arba sujungiamos pagal nuomininkų poreikius.

Cinkuoto plieno lakštai naudojami nešildomų lauko prekyviečių apdailai – ši medžiaga, net joms esant uždarytomis, darniai veikia su kitomis apdailos medžiagomis, nesukuriant „galinio fasado“ įvaizdžio. Cinkuotas plienas taip pat naudojamas visiems turgaus ir viešųjų erdvių mažosios architektūros elementams, siekiant užtikrinti ilgaamžiškumą, lengvą priežiūrą bei higieną ir estetiškumą. Kyšančio stogo danga taip pat numatoma cinkuoto plieno, užtikrinanti ploną konstrukciją, tačiau suteikianti turgaus įvaizdį.

Pėstiesiems skirtoms kietosioms dangoms naudojamos granito trinkelės, šaligatviai išskiriami skirtingo dydžio trinkelėmis, jų tarpai užpildomi atsijomis. Siekiant sukurti vientisumo pojūtį tarp eksterjero ir interjero, pagrindinėje turgaus halėje taip pat naudojama granito danga, tačiau jos pjaunamos lygiai, tarpai betonuojami.

Sklypo plano sprendiniai

Projekto teritorijoje pagrindinė viešoji erdvė yra Turgaus aikštė, iš kurios numatyti patekimai į turgaus halę bei kiemelį, taip pat į esamus (Maxima) bei būsimus pastatus. Aikštėje erdvė prie halės yra atvira, nes joje mugių ir švenčių metu gali vykti prekyba iš automobilių ar palapinių. Aikštės centre, arčiau Maximos, numatoma želdinių, poilsio ir žaidimų erdvė. Želdinių plotus projektuojame kaip lietaus vandens infiltracinius plotus, o grįstą aikštės dalį - praktišką, lengvai prižiūrimą, turgaus ir mugių veikloms pritaikytą erdvę.

Turgaus kiemas veikia kaip viešoji erdvė: čia yra poilsio erdvės su suolais, jaukiu apšvietimu bei želdinių erdvė, kurioje surenkamas vanduo nuo stogų. Judėjimas organizuojamas, ratu, aplink centre numatomą želdinį, taip sukuriant malonią apsipirkimo patirtį ir aiškiai organizuotą erdvę. Siūlome vietas prisėsti, pailsėti, pavalgyti, taip siekdami atverti galimybes naujoms prekeivių ir lankytojų grupėms, naujoms ekonominėms veikloms.

Turgaus nedarbo metu užrakinami atskiri paviljonai-kioskai, tačiau kiemą siūlome palikti prieinamą.

Turgaus teritorijoje užtikrinamas minimalus automobilių transporto eismas, tačiau paliekamas servitutinis aptarnaujančio transporto privažiavimas šiaurinėje aikštės ir turgaus dalyje. Rytinėje sklypo pusėje, turgaus gale prie kiemelio numatoma automobilių parkavimo aikštelė ir vietos skirtos prekių iškrovimui bei laikinam servitutui aptarnauti. Taip užtikrinamas efektyvus aptarnaujančio transporto judėjimas.

Turgaus gatvė

Turgaus gatvę siūlome pertvarkyti, kad ji būtų geriau pritaikyta pėstiesiems, dviratininkams, bei atsirasiančioms naujoms funkcijoms bei jų pasiekimui. Abipus gatvės numatome platesnius šaligatvius, vienoje pusėje išilginį automobilių parkavimą su protarpinėmis medžių salelėmis, kitoje pusėje, atskirą dviračių taką.

Kitas teritorijos jungtis formuojame kaip pėsčiųjų gatveles "shared space" principu - čia paliekame galimybę privažiuoti automobiliu, išsikrauti prekes, patekti į gretimus sklypus, tačiau prioritetą teikiame pėsčiųjų patogumui, miesto centrui būdingoms dangoms, želdynams. Šiose gatvelėse skirtingos dangos projektuojamos viename lygyje, taip sukuriant patogų judėjimą tarp pirmuose aukštuose atsirasiančių funkcijų, turgaus veiklų.

Apželdinimo sprendiniai

Kraštovaizdžio apželdinimui numatomi didelės priežiūros nepageidaujantys, daugiamečiai ir visais metų laikais estetiškai atrodantys augalai. Teritorijoje sodinami medžiai, užaugantys iki 9 metrų: totoriniai klevai (*Acer tataricum*), akcentinės kelreiterės gausiažiedės (*Koelreuteria paniculata*). Taip pat numatomi aukštesni, iki 80 cm aukščio užaugantys ir erdvių jaukumą formuojantys žoliniai augalai: rudeninis mėlitas (*Sesleria autumnalis*), mėlitas (*Sesleria nitida*), tikrasis lipikas (*Galium verum*) – geltonas koloritas. Žemesni, violetinį spalvinį akcentą užduodantys epimedžiai (*Epimedium davidii*),

kalninės viksvos (*Carex montana*). Vadovaujantis Klaipėdos rajono apželdinimo metodika, žalieji plotai formuojami ne tik aikštėje, kieme bei gatvėse, bet ir prie pastato fasadų, įėjimų.

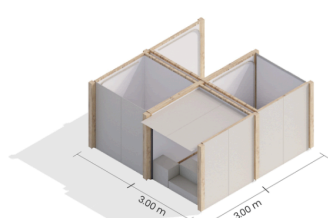

Mažoji architektūra ir informacinė sistema

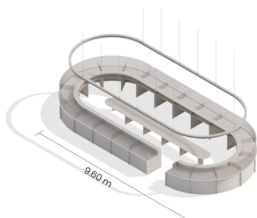
Turgaus atvirų prekyviečių dizainas multifunkcis – turgui nevykstant jos gali būti naudojamos kaip prisėdimo, poilsio ar susitikimo vieta, išlaikant daiktų saugojimo funkciją. Šie prekyvietės elementai numatomi naudojimui tiek lauke, tiek viduje, panaudojimo optimalumą užtikrina cinkuoto plieno medžiagiškumas.

Lauko suolų dizainas numatomas iš principinių projekto medžiagų – cinkuoto plieno ir medienos, galimi mediena nedengti intarpai. Priderinamos šiukšliadėžės ir apšvietimo elementai yra vizualiai lakoniško dizaino, cinkuoto plieno konstrukcijos.

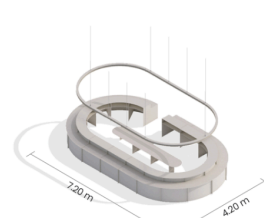
Viešųjų erdvių ženklams ir orientaciniams elementams taikomi Klaipėdos rajono mažosios architektūros tipinio dizaino sprendiniai, paprastas ir aiškus šriftas bei grafika. Jie numatomi labiausiai matomose teritorijos vietose, priderinamas cinkuoto plieno bei medienos medžiagiškumas.

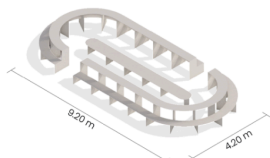
Prekybinis paviljonas

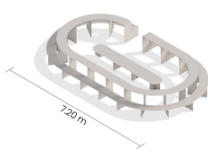
Vidaus atviros prekybos paviljonas

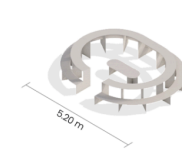
Vidaus atviros prekybos paviljonas

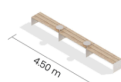
Lauko atviros prekybos paviljonas

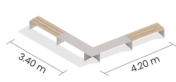
Lauko atviros prekybos paviljonas

Lauko atviros prekybos paviljonas

Suolas

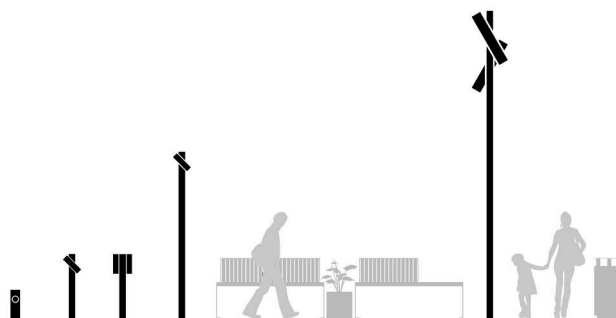

Suolas

Lauko erdvių apšvietimas

Apšvietimas užtikrina saugumą ir skatina viešųjų erdvių naudojimą tamsiuoju bei šaltuoju sezonu. Turguje numatomi kelių tipų apšvietimo sprendimai:

Funkcinis apšvietimas – prožektoriniai šviestuvai pagrindiniams takams, aikštei bei turgaus kiemui. Skirtingų optikų pagalba apšvietimo spektras formuojamas tik apšvietimui skirtam plotui.

Akcentinis apšvietimas – didesniems medžiams, želdynams, mažosios architektūros elementams (kiemo suolams), kuriant skirtingas atmosferas.

Žemi šviestuvai – palei takus, kur reikalinga subtili šviesa.

Ypatingas dėmesys skiriamas šviesos taršos mažinimui. Todėl apšvietimas projektuojamas tausojančiai – naktį šviestuvai pritemdomi, naudojama šiltesnė spalva. Taip teritorija išlieka saugi lankytojams, bet kartu išsaugomas natūralus nakties ritmas. Apšvietimo elementų dizainas derinamas su Klaipėdos rajono mažosios architektūros tipinio dizaino sprendiniais.

Inžineriniai sprendiniai

Pastato inžinerinės sistemos projektuojamos atskirai nuo laikančiųjų konstrukcijų, kad būtų lengvai prižiūrimos ir keičiamos. Konstrukcijoje naudojami surenkami, standartizuoti elementai bei ekologiškos, perdirbtos medžiagos – betonas, metalas ir klijuota mediena. Konstrukcija sukurta lanksčiai – vidaus sienos gali būti lengvai perplanuojamos pagal kintančius poreikius, laikantis tvarumo ir ilgaamžiškumo principų. Pagrindinio halės tūrio stogo aukštis užtikrina efektyvų vėdinimą, greitą nemalonių kvapų pašalinimą. Taip pat atlieka ir vizualinį triukšmą keliančių vamzdinių paslėpimo funkciją.

Pastate įrengiamos išmaniosios valdymo sistemos – higieniniams bei komforto reikalavimams užtikrinti pasitelkiamas šildymo, vėdinimo bei apšvietimo reguliavimas pagal esamą turgaus lankytojų skaičių.

Ant plokščio prekyviečių aplink kiemelį stogo įrengiami saulės energijos kolektoriai. Atsinaujinančios energijos panaudojimas sumažina pastato eksploataavimo daromą poveikį aplinkai.

Lietus vanduo surenkamas nuo stogų ir panaudojamas žaliosioms erdvėms.

Turgaus ir aikštės panaudojimo scenarijai

Turgaus pastatai bei įėjimai į prekybines vietas suplanuoti taip, kad būtų maksimaliai funkcionalūs: lauko ir paviljonų prekyvietės yra nepriklausomos nuo turgaus halės, suplanuoti patogūs lankytojų, prekeivių, administracijos srautai, privažiavimai, miestiečių judėjimas ir parkavimas.

Atskiros parduotuvės gali veikti ir uždarius turgų

Turgaus diena, veikia lauko ir vidaus prekyba

Mugės ir šventės, prekyba vyksta ir aikštėje

Prekybinių vietų pritaikymas įvairaus dydžio verslams

Turgaus teritorijoje numatomi du pagrindiniai lankytojų judėjimo srautai – aplink turgaus halės ir administracijos pastatus bei srautas aplink lauko prekybos vietas. Abu judėjimo būdai vyksta po nuo lietaus apsaugančiu stogu. Teritorija taip pat gali būti „kertama“ skersai, tad tai užtikrina itin aiškią paslaugų pasiskirstymą bei lankytojų judėjimą. Pastatuose numatomas patogus patekimas iš lauko į laiptines bei sanitarinius mazgus.

Smulkieji ūkininkai ir maži verslai prekiauja prie lauko ar vidaus prekystalių bei paviljonuose (kioskuose). Jie atvažiuoja per rytinėje pusėje esantį įvažiavimą, laikinai pasistato mašiną šiaurinėje dalyje, išsikrauna, nusineša prekes ir išvažiuoja. Užsidaro/atsidaro, kada nori, gali susijungti 2-3 vienetus, gali nuomotis standą - stalą tiek šildomose patalpose halėje, tiek lauke kiemelyje. Prekybinės vietos skirstomos pagal prekių tipą.

Vidutinis verslas prekiauja viduje ir nuomojasi patalpas pagrindiniame halės pastate. Pagal poreikį gali sujungti kelias mažesnes patalpas, dėl stumdomų konstrukcijų pasirinkti, ar nori turėti ryšį su hale, ar ne. Gali turėti staliukus lauke, Turgaus aikštėje.

Lankytojų ir darbuotojų srautai

Turgaus pirkėjai: atvykstantys automobiliais, juos pasistato kitoje Turgaus gatvės pusėje esančioje automobilių stovėjimo aikštelėje. Apsipirkti gali dviem srautais – einant aplink halę (arba jos vidinėje erdvėje) arba einant aplinkui nešildomus lauko paviljonus, priklausomai nuo reikiamų prekių tipo. Kavinėmis bei tam tikromis parduotuvėmis gali naudotis ir nevykstant turgui.

Administracija: atvykstantys automobiliais, juos pasistato kitoje gatvės (pietinėje) pusėje esančioje automobilių stovėjimo aikštelėje arba prie gatvės esančiose statymo vietose. Mažesniajame šildomų patalpų tūryje, antrame aukšte gali pasiekti savo darbo vietą bei administracijai skirtą san. mazgą, o pirmame aukšte – kavinę pietų pertraukai.

Sprendinių apibendrinimas pagal vertinimo kriterijus

Tvarūs sprendiniai miestui ir bendruomenei

Socialinis tvarumas

Projektas „Kiemas“ stiprina Gargždų miesto centro gyvybingumą ir bendruomeniškumą. Turgus tampa prieinama erdve visiems – nuo smulkių ūkininkų iki vietos verslų, užtikrinant lygias galimybes prekiauti skirtingo masto dalyviams. Pritaikymas žmonėms su negalia, šeimoms bei patogūs pėsčiųjų ryšiai kuria įtraukią, socialinį ryšį stiprinančią aplinką. Turgaus aikštė ir kiemas veikia kaip bendruomenės susitikimų, renginių ir kultūrinės veiklos vieta.

Gamtosauginis tvarumas

Pastato architektūra paremta tvariais sprendimais – CLT medienos karkasu, cinkuoto plieno ir granito apdaila, ilgaamžėmis, lengvai priežiūrimomis medžiagomis. Saulės kolektoriai ant stogų aprūpina pastatą atsinaujinančia energija, o lietaus vanduo surenkamas ir panaudojamas žaliosioms erdvėms laistyti. Apželdinimui parinkti vietiniai, mažai priežiūros reikalaujantys augalai, didinantys biologinę įvairovę. Maksimaliai išnaudojama natūrali dienos šviesa, taip mažinant elektros suvartojimą.

Ekonominis tvarumas

Turgus sukurtas pagal racionalios, ekonomiškąs statybos principus: moduliniai paviljonai leidžia lanksčiai reaguoti į nuomininkų poreikius, o vietinių medžiagų naudojimas mažina statybos kaštus. Įvairių dydžių prekyvietės suteikia galimybes smulkiam ir vidutiniam verslui, skatina vietos ekonomiką ir mažina priklausomybę nuo didžiųjų prekybos tinklų. Viešosios erdvės suprojektuotos taip, kad reikala būtų minimalios priežiūros ir ilgainiui būtų ekonomiškai tvarios.

Išraiškos darna ir estetika

- Projektas darniai įsilieja į Gargždų centro urbanistinį audinį, kvartalo struktūra tęsia smulkaus mastelio perimetrinį užstatymą ir stiprina viešąsias erdves.
- Kuria ryškų ryšį su aplinka – išplečia viešųjų erdvių sistemą, sustiprina pėsčiųjų jungtis ir pagerina miesto centro struktūrą.
- Kraštovaizdis organiškai įtraukiamas į architektūrinę kompoziciją – želdiniai, aikštė ir kiemas tampa neatskiriama architektūros dalimi.
- Vientisa idėja „Kiemas“ jungia pastatą, kiemą ir viešąsias erdves į harmoningą urbanistinę visumą.
- Architektūrinė išraiška santūri ir kontekstuali, kurianti darnų Gargždų miesto centro charakterį.

Racionalumas

- Naudojamos vietinės, tvarios medžiagos ir surenkamos konstrukcijos mažina statybos bei priežiūros kaštus.
- Lanksti struktūra leidžia lengvai keisti vidaus išplanavimą ir pritaikyti pastatą naujoms funkcijoms.
- Aikštė ir gatvė suprojektuotos kaip multifunkcinės, integruotos viešosios erdvės su saugiu judėjimu.
- Įdiegti tvarūs sprendimai – saulės energijos panaudojimas, lietaus vandens surinkimas, natūrali šviesa.
- Užtikrinamas optimalus kokybės ir kainos santykis visame pastato gyvavimo cikle.

Techniniai rodikliai

Techniniai rodikliai pateikiami kiekvienam sklypui atskirai.

	Projektinio pasiūlymo rodiklis	Sąlygų rodiklis
Sklypo nr.	39	
Sklypo plotas	1915 m ²	
Užstatymo tankis (jei siūlomas užstatymas)	3,75%	Iki 10 %
Užstatymo intensyvumas (jei siūlomas užstatymas)	0.0375	Iki 0,1
Želdynų plotas (m ²)	460,5 m ²	galima kompensuoti kitoje miesto teritorijoje
Želdynų plotas (%)	24%	galima kompensuoti kitoje miesto teritorijoje
Sklypo nr.	19	
Sklypo plotas	1929 m ²	
Užstatymo tankis (jei siūlomas užstatymas)	78%	Iki 80 %
Užstatymo intensyvumas (jei siūlomas užstatymas)	0,27	0,3
Želdynų plotas (m ²)	205 m ²	galima kompensuoti kitoje miesto teritorijoje
Želdynų plotas (%)	10.6%	galima kompensuoti kitoje miesto teritorijoje
Pastato rodikliai:		
Pastato(-ų) aukštis	11,40 m	Iki 13,5 m (vakarinė sklypo dalis) Iki 10,0 m (rytinė sklypo dalis)
PATALPOS		
Rūsio patalpų plotas	502.52 m ²	
1 aukšto patalpų plotas	453.60 m ²	450-550m ²
2 aukšto patalpų plotas	77.54 m ²	
Visų patalpų bendras plotas	1033.66 m ²	
NEŠILDOMOS (LAUKO) PREKYBOS VIETOS		
N1 Pusiau atviros prekybos vietos „boxai“	28 vnt.	Ne mažiau 25 vietų
N2 Atviros prekybos vietos „stoginės“	24 vnt.	Ne mažiau 20 vietų
Sklypo nr.	38	
Želdynų plotas (m ²)	314,0 m ²	galima kompensuoti kitoje miesto teritorijoje
Želdynų plotas (%)	35%	galima kompensuoti kitoje

		miesto teritorijoje
Automobilių stovėjimo vietų kiekis (vnt.)	27 vnt.	Ne mažiau 20
Sklypo nr.	49 (49A+ 37B)	
Priklausomųjų želdynų ir želdinių teritorijos plotas	365,8 m ²	galima kompensuoti kitoje miesto teritorijoje
Sklypo nr.	23, 23A dalis	
Priklausomųjų želdynų ir želdinių teritorijos plotas	253,3 m ²	galima kompensuoti kitoje miesto teritorijoje
Sklypo nr.	33 (Smėlio g.)	
Priklausomųjų želdynų ir želdinių teritorijos plotas	538,6 m ²	galima kompensuoti kitoje miesto teritorijoje
Sklypo nr.	47 (Turgaus g.)	
Priklausomųjų želdynų ir želdinių teritorijos plotas	604.78 m ²	galima kompensuoti kitoje miesto teritorijoje

Projekte „Kiemas“ turgaus raiška ir teritorijos bei jos ryšių suformavimas sustiprina Gargždų, kaip šiuolaikinio miesto įvaizdį, dėl kuriamos vidaus ir išorės erdvių sistemos didina visų bendruomenės narių įtrauktį ir dalyvavimą, stiprina esamą turgaus bendruomenę ne tik iš verslo, bet ir iš socialinės pusės.